

Nr 101.

Av herr **Westman m. fl.**, *angående lagstiftning i visst avseende om saluhållande av gödsel- och fodermedel.*

I »Berättelse över verksamheten vid kemiska stationen i Kalmar under arbetsåret $\frac{1}{7}$ 1935— $\frac{30}{6}$ 1936» förekomma vissa uppgifter som giva vid handen att de i handeln utbudna gödsel- och fodermedlen ofta äro av väsentligt sämre kvalitet än den å varan åtföljande deklARATIONEN och garantien angiver.

I detta hänseende må följande återgivas ur berättelsen:

»Vid kemiska stationer utförda undersökningar.

III. Gödselmedel.

Av 34 undersökta kalisalter voro 31 st. garanterade såsom 40 %-iga. Av dessa höllo 12 st. eller 39 % under 40 % kali nämligen: 39.6; 39.0; 39.2; 38.8; 38.3; 39.7; 39.7; 37.4; 37.6; 36.5; 38.2; 38.2 %. Tre av dessa partier voro t. o. m. av säljaren uppgivna såsom 40/42 %-iga men höllo resp. 39.2; 38.8; 38.3 %.

Av tre såsom 20 %-iga garanterade partier var ett underhålligt med 19.1 % kali.

Det är således tydligt att marknaden å kalisalter varit starkt belastad av underhålligt vara. Man får nog se detta tråkiga missförhållande ur den synpunkten att senare års bristande kontroll å denna lantbruksförnödenhet lett till, att vissa firmor för vinnings skull fallit för frestelsen att importera billiga kalisalter, vilkas värde emellertid då också är tvivelaktigt. I vissa fall är det påvisat att en svensk firma blandat 40 och 20 %-igt kalisalt så att avsevärd underhåll av kali uppstått. Sålunda höllo 5 undersökta såsom 40 %-iga garanterade partier från 36.5 till 38.2 % kali. Det är under sådana förhållanden anmärkningsvärt att svenska statsmyndigheter år efter år förhålla sig överksamma till införandet av den kontroll, som ensam kan skydda lantbrukare och rädda handeln på detta område från att dragas ned på ett osunt plan.

IV. Fodermedel.

Antalet foderenheter å kraftfoderblandningar har här numera nästan utslutande beräknats på grundval av botanisk sammansättningsanalys, då de undersökningar, som här utförts med hjälp av nyssnämnda analysmetod, visat, att deklARATIONERNA av beståndsdelarna i de nu i handeln förda kraftfoderblandningarna i stor utsträckning äro felaktiga och således måste leda till felaktigt antal foderenheter.

Bland övriga undersökta prov av mera intresse voro:

En jordnötsprodukt, sannolikt av sydeuropeiskt (franskt) ursprung, erhållen ur en kraftfoderblandning och hållande 21.5 % råprotein och 12.0 % aska, varav 8.3 % sand. Då denna produkt under benämningen jordnötskaka, jämte annan god sådan, ingick i den deklarerade procentuella mängden jordnötskaka, så förrycktes nämnda siffra härigenom till en för de köpande lantbrukarna bedrägligt hög mängd. Denna jordnötsprodukt har upptäckts i foderblandningar från olika håll av landet.

En annan mindre önskad beståndsdel i kraftfoderblandningar är hampfrökakor, vilka ej på senare år varit sedda bland analyserna från den svenska fodermedelsmarknaden. I huru stor utsträckning de och andra sämre fodermedel cirkulerat utanför vår mera officiellt kontrollerade fodermedelshandel, är nu ej lätt att fastställa men torde komma att framgå genom den fortsatta botaniska analysen.

För närvarande torde våra fodermedelsfirmor sakna möjlighet att värja sig mot av utländska säljare till vårt land inskeppade mindervärdiga fodermedel, vilkas försäljning i resp. länder omöjliggöres genom deras egna länders fodermedelslagar. I varje fall försäkrades mig av en välaktad fodermedelsfirma, att en vagnslast hampfrökakor, som den utländska firman helt enkelt stuckit in i ett större beställt parti solroskakor, icke kunde tillbakavisas, med hänsyn till kontraktets lydelse, utan måste firman låta sig nöjas med ett mindre skadestånd.

Fodermedelslagen efterlyses alltjämt till skydd för våra lantbrukare och för de lojala firmorna.

I expellerform tillverkas nu kakor av ett flertal olika slag, sedan denna tillverkningsmetod för få år sedan började för jordnöt. Sålunda har i år utom jordnöt även kokos-, palm-, babassu- och rapskakor förekommit i denna form. Expellerkakorna avvika i regel ej från de äldre typerna i fråga om sammansättningen, men i vissa fall synes denna fabrikationsmetod ha disponerat för framställning av mindre gedigna produkter, i det bland expellertyperna förekommit såväl kokos- som palmkakor med riklig inblandning av bitar från det behårda yttre fruktskalet. Dessa kakor ha utplockats genom botanisk analys ur kraftfoderblandningar.

Överhuvud taget ha dessa botaniska analyser, vilka under sista året upptagits vid Kemiska stationen i Kalmar medelst en här utarbetad metod, givit en intressant ehuru föga uppbygglig inblick i den svenska handeln med kraftfodermedel.

Några utdrag ur de under året utförda botaniska analyserna å kraftfoderblandningar skola ge en bild av läget:

	Deklaration	Analys	Deklaration	Analys	Deklaration	Analys	Deklaration	Analys
Jordnötskaka	40	33.3	35	26.9	35	25.8	35	26.8
Sojaskrå	25	26.2	20	15.0	20	13.6	20	13.9
Bomullsfrökaka	—	—	10	29.2	10	27.7	10	7.8
Rapskaka	15	20.7	10	22.5	10	27.2	10	33.6
Kokoskaka	20	19.8	10	5.9	10	5.1	15	0
Palmkaka	—	—	—	—	—	—	—	8.3
Solroskaka	—	—	15	0.5	15	0.6	10	9.6
	100	100.0	100	100.0	100	100.0	100	100.0
Jordnötskaka	35	21.1	35	23.9	35	25.0	30	28.3
Sojaskrå	20	13.6	20	13.1	20	14.8	20	18.8
Bomullsfrökaka	10	10.0	10	26.0	10	20.4	15	15.2
Rapskaka	10	29.6	10	23.2	10	28.4	10	13.3
Kokoskaka	15	0	15	3.4	15	3.0	10	10.4
Palmkaka	—	11.1	—	0.6	—	0.8	—	—
Solroskaka	10	14.6	10	9.8	10	7.6	15	14.0
	100	100.0	100	100.0	100	100.0	100	100.0

Man behöver ej vara i tvekan om att mera begärliga, värdefulla och dyrare kakor här målmedvetet och i bedrägligt syfte utbytts mot billigare och mindre uppskattade varor. Det bör vidare bemärkas, att det är välaktade firmor, som använt detta tillvägagångssätt.»

Härförutom har i berättelsen påpekats angelägenheten av att gödsel- och fodermedel vid försäljning åtföljas av deklARATION om varans beskaffenhet.

De missförhållanden som sålunda blivit påtalade i berättelsen äro ingalunda okända för lantbrukarna. Kravet på betryggande skyddsåtgärder gör sig bland dem tvärtom allt mer starkt gällande och tiden synes nu inne för att effektivt skydda jordbrukarna från att på grund av bristande kännedom eller oriktiga uppgifter om beskaffenheten av saluförda gödsel- och fodermedel inköpa mindervärdiga sådana.

I anslutning till ovanstående anhålles,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning angående lagstiftning dels till vinnande av att

saluförda gödsel- och fodermedel åtföljas av deklARATION om varans beskaffenhet och dels till förhindrande av att deklARATIONerna innehålla vilseledande uppgifter.

Stockholm den 20 januari 1937.

K. A. Westman,
Brobygård.

C. G. Närlinge.

I. Pettersson,
Rosta

Hjalmar Svensson,
Grönvik.

Georg Nyblom.

Sven Andersson.

J. V. Pettersson.

T. Wolgast.

Victor J. Mattsson.

Gust. E. Andersson
i Södergård.

Ivar Johansson,
Mysinge.

Harald Andersson,
Dunker.

Otto Wallén.